Olimpia „élőben”

Magas, szőke és szemüveges az a 35 éves fiatalember, aki az „Athén 2004” Olimpiai Ötpróba mozgalom egyik egyéni jutalmazottja lett. Nyolcezer ember közül érte az a szerencse, hogy ellátogathatott Athénba, az olimpiára. Nem ismeretlen a szarvasiak számára, kerékpározni, futni sokszor látjuk őt a városban. Kiss Zoltánnak hívják.

– Hány pontot kellett teljesíteni ahhoz, hogy a jutalmazottak közé kerülhess?

– Az vehetett részt a fődíjak sorsolásán, aki mind az öt próbából – futás, kerékpározás, gyaloglás, úszás és triatlon – legalább tíz pontot gyűjtött össze másfél év alatt. Én elértem a maximális pontszámot. Ezek a próbák számomra ünnepnapok voltak, mivel egyedül edzem. Egy versenyen, vagy egy nagyobb rendezvényen mindig többet adok ki magamból, és edzésnek is remek lehetőség volt minden próba. A szerencsének köszönhetően nagyon jól szerepeltünk az országos sorsoláson, a 12 fődíjból hármat szarvasi próbázók vittek el. Velem volt Athénban egy kunszentmártoni fiatalember is, aki szintén teljesítette a próbákat.

Még mielőtt a görögországi élmények szóba kerültek volna kiderült, Zoli tulajdonképpen egy korábbi ötprópa után kezdett el kerékpározni, majd futni. Ebben később szép eredményeket ért el különböző sportegyesületek tagjaként. Maratoni, félmaratoni távokon indul a versenyeken, nagyon büszke rá, hogy egy 50 kilométeres országos bajnokságon is teljesítette a távot.

– Beszéljünk most Athénról!

– Huszonnégy órás autóbuszút után négy napot töltöttünk Athéntól 220 kilométerre, egy kis szigeten. Kétszer jártam az olimpia színhelyén. Nehéz volt jegyet kapni arra, amire szerettünk volna. Vízilabda- , kosárlabda- és kézilabdameccseket láttam. A magyar-francia női kézilabda mérkőzésen is voltam, amikor végül is nem jutottunk be a négy közé, de a hangulat fantasztikus volt. Szerintem a jelenlévő szurkolók hetven százaléka magyar volt a stadionban. Mindenik ugrált, bereked, széttapsolta a kezét, az lett volna a csúcs, ha bejut a csapat a négy közé, de így is felejthetetlen volt. Ami átjön a tévén keresztül, annak a tízszeresét éreztük ott, ami a hangulatot illeti. Azt vettem észre, hogy külföldön jobban keresik egymás társaságát a magyarok, amikor közös célért szurkolnak, az méginkább összehozza az embereket. A franciákkal is tudtunk együtt szurkolni, mindenféle atrocitás és gond nélkül. Ellenfelek voltunk, de nem ellenségek. Nem vagyok egy igazán meccsre járó típus, azok a sportok, amelyeket én szeretek nem ilyen nagy tömegek előtt zajlanak, de az félelmetes volt! Erre mondják a sportolók, azok is, akik már mindent megnyertek, hogy azért az olimpia az egy teljesen más dolog. Vívóversenyt kevesen néznek máskor Magyarországon, de most mindenki tudta, hogy Nagy Tímea mennyivel verte az ellenfelét. Ez teljesen más hangulat, nem tudom megmagyarázni, hogy miért van ez így, de ez így nagyon jó.

– Milyenek voltak a körülmények?

– Látszott, hogy az utolsó pillanatban vagy sikerült vagy nem sikerült befejezni egy sportlétesítményt. Például állítólag az uszodát fedettre tervezték, de nyitott maradt, mert arra már nem volt idő. A parkosítást abszolút nem tudták megoldani. Viszont nagyon segítőkész volt minden rendező, a szimpatikusságukkal pótolták a hiányosságokat.

– Visszatérve az Olimpiai Ötpróbára, mit ajánlasz azoknak a szülőknek, gyerekeknek, akik még csak gondolkodnak azon, hogy elinduljanak-e a következő próbákon?

– A sportnak van egy kapcsolaterősítő jellege. A családi kapcsolatokat is szorosabbra fűzi, és a különböző családok kapcsolatát is erősíti. Ugyanaz az érzés, amit Athénban is tapasztaltam, valamilyen szinten érezhető egy helyi, szarvasi ötpróbán is. Nem azért kell elindulni egy ilyen versenysorozaton, hogy mindenképpen nyerjünk, hanem aki ott van és jól érzi magát, az már nyer. Olyan embereket ismer meg, akik értékes emberek, és lehet, hogy más körülmények között nem találkozhatott volna velük. Olyan világban élünk, hogy a rendszeres fizikai munka sokak életében már nem játszik szerepet, ezt valahogy pótolni kell. Az embert arra teremtették, hogy megdolgoztassa magát.

– A feleséged is sportol, testnevelő tanár. Van egy kilenc hónapos kislányotok. Öt hogyan fogjátok a sportra nevelni?

– Egy ismerősünk azt mondta viccesen, hogy a mi kapcsolatunk egy „futó kapcsolat”. Hat éve egy futóversenyen ismerkedtünk meg, ahol véletlenül mind a ketten jegyzőkönyvet vezettünk. Ő most a kislányunk nevelésével foglalkozik, kevésbé aktívan sportol, mint régen. Olyan is előfordul, hogy én tolom a babakocsit, a feleségem pedig futja a köröket a ligetben. Ahová csak lehet, a kicsit is magunkkal visszük futóversenyekre, sportversenyekre. Nem hiszem, hogy azon csodálkozni fog, ha azt mondom majd neki néhány év múlva, hogy gyere lányom, akkor fussunk. Az én szívemhez leginkább az atlétika áll közel, a futás egy alapkondíciót ad. Mindenképpen szeretném, hogy a gyerek sportoljon, de nem fogom erőszakkal irányítani. A sport ad egy rendszerességet az ember életében, önfegyelmet, barátokat ad. Nagyon jó érzés egy teljesített edzés után számot vetni önmagunkkal. Az ember élete tele van stresszhelyzetekkel, ha nem futnék, a felgyülemlett feszültség bennem maradna. Futás közben ezek egyszerűen kijönnek belőlem, teljesen megtisztulva érek haza. Nem tudnám e nélkül elképzelni az életem.

Fodor Mariann

Középen Kiss Zoltán, az ötpróba győztese

Napló Izraelből

2. rész: Levélrészletek

Az 1. rész tartalma: Egy volt szarvasi gimnazista pályázaton féléves izraeli tanulmányutat nyert. Feladata, hogy tanulmányozza az Izrael területén, parányi településeken élő palesztínok életét, s tapasztalatairól újságcikkekben számoljon be. Élményiről levelekben számol be, és naplót is vezet. Az első részben a pályázat körülményeiről és az utazásról számolt be a naplórészletekben.

Haifa, 2004. aug. 6.

Jól vagyok, minden rendben van. A szállás, ahol a következő fél évemet el fogom tölteni, kicsit lepukkant, de három év koli után ez már nem probléma nekem!

Három szoba van, és kilencen vagyunk összesen. Én egy francia fiúval, és egy francia lánnyal vagyok egy szobában, úgyhogy jelenleg ezt a nyelvet tanulom. A lakótársakkal eddig nem volt semmi bajom, de a portugál, a lett és a német csaj egy kicsit hiperaktív számomra. Akiket “komálok” az a spanyol, az osztrák és a két francia.

A szállás egyébként a központban van, de még nem tudtam eléggé felderíteni a környéket.

Szombat az ünnep, ezért vasárnap kezdjük a munkát, és ez így lesz mindig.

Az utazás eléggé luxusnak tűnik, mivel mindenhová taxival megyünk. Itt viszont ez a leghatékonyabb módja a közlekedésnek, rengeteg van belőle, és relatíve olcsó. Egyébként rendkívül drága minden.

Kajálni eddig csak gyorsétteremszerű helyeken tudtam, mivel a jól felszerelt konyha helyett egy üressel kell beérnünk. Később viszont magunknak kell főzni a kaját, mert különben nem lesz elég a pénzem.

A fizetés kéthavonta van, már most megkaptuk októberig a pénzünket. Figyelni kell rá mennyit költök. A konyhát felszerelik, lesz minden. Már most kaptunk néhány dolgot, de ha kérünk valamit, többnyire megkapjuk. A büfékben helyi kajákat eszünk. Van köztük ehető is! Tv nincs, magyar újságot nem találtam még, de nem is kerestem.

Egy fürdőszoba van, egy rendes lakásban lakunk. Elvileg kapunk majd egy mosógépet, szóval az is meg lesz oldva. Meglehetősen meleg van, és nagyon párás a levegő, általában izzasztó a hőség.

Haifa, 2004. aug. 10.

Az én munkámat az EU finanszírozza, de a szervezetnek sok helyről kell pénzt szereznie. Vannak támogatóik, és különböző hivatalos szervezetektől is kapnak pénzt.

Mindenki más szervezetnél dolgozik, ők azért nincsenek itt, az én szervezetem pedig nem igényel sok irodai munkát, a titkárnő van csak bent többnyire.

Arról, hogy mit kell csinálnom, egy lánnyal tudok beszélni: *Ola* a neve. Ő munkatársam, és sokat fogok dolgozni vele. Ő fog tolmácsolni, ő visz majd ki a falvakba.

B. I.

A szövegeket válogatta: ***- F -***

Legendák és tabuk nélkül

Milan Rastislav Štefánik személyisége

Az elmúlt időben többször is komoly vita alakult ki a szarvasi Szlovák Általános Iskola Szabadság utcai felén lévő Štefánik-szoborral kapcsolatban. Legutóbb több szarvasi szervezet is tilatakozott a szobor miatt: Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom, Üldözöttek Szövetsége, JOBBIK, MIÉP. Erre válaszul a városszépítők megvizsgálták a szobrot, igaz csak esztétikai szempontból. Arról mindenki megfeletkezett, hogy egy történelmi személyiséget ábrázoló szobornál nem csak a külsőségek számítanak. Éppen ezért a HVIM Szarvasi Szervezete szakértő történészhez fordult. A Szlovákiában élő dr. Popély Gyula a Károli Gáspár Református Egyetemen tanít történelmet, szakterülete pedig a szlovák történelem. Tőle olvasható az alábbi írás Milan Rastislav Štefánikról.

Kevés olyan alakja van a szlovák történelemnek, akiknek neve és személyisége oly sok vitát idézett volna elő, illetve indulatokat kavart volna fel, mint Milan Rastislav Štefánik. Ez a név – joggal, vagy jogtalanul, valósan vagy indokolatlanul – mindig is a lehető legprecízebb mérőműszere volt a szlovák nemzeti érzület különböző fokozatainak és megnyilvánulási formáinak. Štefánik neve mozgósító zászló lett – sok vonatkozásban ma is az –, amelynek varázslatos erejével gyakran éltek is a „zászlótartók”, de sajnos nemritkán vissza is éltek vele. A zászlók sorsa azonban már csak ilyen.

Milan Štefánik 1880. július 12-én született szlovák evangélikus papi családban. Édesapja lelkes híve volt a túrócszentmártoni központtal működő Szlovák Nemzeti Pártnak, így szinte természetes, hogy Milan fiát is öntudatos, népéhez hű szlováknak nevelte. (A nemzeti öntudattól áthatott családi nevelés következményeképp Milan Štefánik a későbbiek folyamán a Rastislav nevet is felvette, ezzel is mintegy nemzeti elkötelezettségét bizonyítandó.) Középiskoláit Pozsonyban, Győrött és Szarvason végezte. Az érettségi után Prágában folytatta tanulmányait. Először az építészmérnöki szakra iratkozott be, majd filozófiát és asztronómiát tanult. Egyetemi tanulmányait frissen szerzett doktori diplomával fejezte be 1904 őszén.

A tehetséges és ambíciózus Štefánikot természetszerűleg vonzotta – mint annyi hazai kortársát, nemzetiségre való tekintet nélkül – Párizs, az akkori Európa legmodernebb nagyvárosa. Rövidesen elutazott hát a Szajna-parti metropolisba, ahol néhány hónapos tájékozódás után hozzálátott a tudományos pályára való felkészüléshez. Egy Párizs melletti obszervatórium munkatársa lett, s mint csillagász főként a napfogyatkozások tudományos megfigyelésével, majd meteorológiai kutatásokkal foglalkozott. Bámulatos rátermettséggel tett szert befolyásos francia kapcsolatokra mind tudományos, mind társadalmi, mind pedig politikai téren. Ennek köszönhető, hogy 1909-ben már hivatalos francia megbízatással utazhatott el e nagyhatalom óceániai gyarmataira, amelyeken meteorológiai állomások, valamint távíróállomások létesítését szervezte. Később a francia kormány megbízásából Ecuadorban, Brazíliában és Marokkóban végzett bizonyos politikai feladatokkal is egybekötött tudományos tevékenységet. Odaadó tudományos és politikai szerepvállalásáért 1914 júniusában, tehát közvetlenül a világháború kirobbanása előtt Štefánikot a Francia Becsületrend lovagjává ütötték.

A háborús évek még meredekebbé tették Milan Rastislav Štefánik felfelé ívelő pályáját. A politizáló tudósból politizáló katonává, majd valóságos politikussá vált. 1915-ben mint repülőtiszt a szerb fronton teljesített szolgálatot, majd még ugyanebben az évben megismerkedett a cseh emigráció két reprezentáns alakjával, Tomás G. Masarykkal és Eduard Benešsel, akiknek közeli segítőtársává vált. Štefánik pártfogása – főleg kezdetben – igen hasznos volt a két cseh politikus számára, annál is inkább, mivel sokszor éppen az ő közbenjárása nyitotta meg előttük az utat a francia felsőbb körök és politikusok felé. A három férfiú – Masaryk Beneš és Štefánik – idealisan kiegészítette egymást, valóságos triumvirátust alkotott. Erről a viszonyról később a következő szólásmondás alakult ki: *„Amit Masaryk kigondol, azt Beneš kimondja és Štefánik végrehajtja.”*

A Szlovák Köztársaság elnöke, Rudol Schuster, 2003. októberében, Mádl Ferenccel, a Magyar Köztársaság elnökével tett szarvasi látogatásán, Štefánik szobra előtt.

A háború folyamán Štefánik lelkes híve és előmozdítója volt az antantországokban – főleg Olaszországban és Oroszországban – folyó csehszlovák légiószervezésnek, amelynek következtében a Monarchia cseh és szlovák nemzetiségű hadifoglyaiból ütőképes katonai alakulatokat szerveztek, s azokat a központi hatalmak hadseregei ellen több fronton is bevetették. Alapító tagja, majd alelnöke volt az emigrációban működő Csehszlovák Nemzeti Tanácsnak. A francia nagyhatalmi érdekeket mindenkor szem előtt tartva – elvégre 1912-től jómaga is francia állampolgár, majd 1915-től francia tiszt volt – teljes odaadással küzdött az Osztrák-Magyar Monarchia háborús vereségéért és felosztásáért, illetve Csehszlovákia létrehozásáért.

Amint ismeretes, a központi hatalmak 1918 őszén végül is elveszítették a háborút. Katonailag és gazdaságilag teljesen kimerülve, a győztes antant kénye-kedvének kiszolgáltatva várták sorsuk beteljesülését. Az Osztrák-Magyar Monarchia romjain megszületett az új államalakulat, az antant hathatós támogatását élvező független Csehszlovák Köztársaság.

A formálódó Csehszlovákia kormányának hadügyminisztereként Milan Rastislav Štefánik is kezdettől fogva tagja volt. Egyelőre azonban még külföldön maradt, ahol főleg a Csehszlovák légiók ügyével foglalkozott, valamint a Csehszlovákiában tartózkodó francia illetve olasz katonai missziók nem is mindig baráti kapcsolatait egyengette. 1919 április végén azonban már készült a hazatérésre a független Csehszlovák Köztársaságba.

Ahogy egy repülőtiszthez illik, katonai repülőn szándékozott hazatérni 1919. május 4-én. Az Észak-Olaszországban startoló gép azonban közvetlenül a cél előtt, a pozsonyszőlősi repülőtér mellett lezuhant. Milan Rastislav Štefánik tábornok és a gépen tartózkodó két olasz pilóta életüket vesztették. A szülőföld már csk temetőül szolgálhatott idegenbe szakadt, majd onnan sikerekben gazdag évek után hazatérő fiának.

A 39 éves korában tragikusan elhunyt tábornok politikai szerepe azonban halálával még nem ért véget. Már a húszas évek végén felröppent a hír, mely szerint Štefánik halálát nem véletlen szerencsétlenség okozta, mivel az 1919. május 4-i repülőgép-szerencsétlenség egy előre kitervelt merénylet következménye volt. A különböző híresztelések még Štefánik két legközelebbi munkatársát, T. G. Masarykot és E. Benešt is igyekeztek gyanúba keverni, azt sugallva, mintha talán őket terhelné a felelősség az egykori „triumvirátus” szlovák tagjának likvidálásáért. Hasonló utalások, nyílt vagy burkolt célozgatások azóta is többször felbukkantak, például a Szlovák Köztársaság sajtójában 1944-45-ben, majd 1968-ban, sőt egyes szlovák emigrációs körökben azóta is. Štefánik tragikus halálának különféle interpretálása nem egyszer szolgált tehát ürügyül nacionalista hangulatkeltésre. Az ilyenamolyan „titokról” tudni vélő, sokszor csak szájról szájra járó híresztelések az is táplálta, hogy Štefánik mind a mai napig nem kaphatta meg a neki kijáró történelmi elismerést. Szerepét a hazai történetírás mindvégig alábecsülte, s ez által az a látszat keletkezett, mintha „cseh utasításra” kellene hallgatni a szlovák Štefánik személyéről és történelmi jelentőségéről.

Úgy érzem, olyan kor küszöbén állunk, amelyben talán már megszűnőben lesznek a történelmi tabuk. A szabadon, megkötöttségek nélkül dolgozó történészekre és a tudományos alapossággal megírt korrekt történelmi dolgozatokra vár a felemelő feladat, hogy feltárják múltunk eddig elhallgatott eseményeit, kiegészítsék tudásunkat, új ismeretekkel gazdagítsanak, és ahol kell, legendákat is döntögessenek. Tegyünk róla, hogy úgy legyen.

Dr. Popély Gyula,
történész